

הרחבת שורות צבא העם - מתווה המילואאים

דברי הסבר/חזון/פתח דבר

בשבעה לאוקטובר 2023 פתחו מחבלי החמאס במתקפה ברברית וחסרת מעצורים על מדינת ישראל. באותו היום עזבנו את הבית, המשפחה, העבודה והחברים והתגייסנו לשירות המילואים פעיל וארוך כאשר אנו שמים בראש סדר העדיפות לא טובתנו האישית אלא את טובת הכלל.

בנות ובני זוגנו, נשארו לשמור על המשפחה ועל המשק הישראלי בתנאים מורכבים ביותר, לעיתים תוך דאגה טורדת בדבר גורל בני המשפחה שבחזית.

שירתנו כתף אל כתף אנשי מילואים מכל שדרות העם. למען הגנת המדינה, והשבת החטופים.

למרבה הצער התברר לכולנו באותו היום ממש כי קיים צורך דחוף להגדיל את היקפי כח האדם המשרת בסדיר ובמילואים כדי לאפשר לצה"ל להתמודד עם האיומים המופנים כלפי מדינת ישראל וכי נדמה כי צורך זה צפוי להישאר איתנו שנים ארוכות קדימה. במלחמות עבר ידע צבא היבשה להילחם במספר חזיתות ולהעביר מיידית את המערכה לשטח האויב, אך הפעם, מחסור בכח אדם גרם ליצירת רצועת בטחון בתוך גבול ישראל הצפוני.

בכדי להתמודד עם קושי זה נאלץ הצבא לפגוע עוד יותר בנו המשרתים. מעל 350,000 איש גויסו למלחמה, מעל ל-200 חיילי מילואים נפלו במערכה, רבים נוספים נפצעו וכולנו (אנו ומשפחותינו שנשארו בבית) נפגענו אישית וכלכלית וכאילו לא די בכך הרי שבימים אלה מועלות הצעות להארכת שירות הסדיר והמילואים של המשרתים.

בניית המדינה וההגנה עליה היא זכות גדולה אשר ניתנה לדורנו אולם היא מציבה קושי אישי על המשרתים. המצב הבטחוני והשינוי באופי האוכלוסיה אינו מאפשר עוד כי ציבור מצומצם בלבד ייטול על עצמו חלק בבניין המדינה ואנו נדרשים לרתום למשימה כבירה זו את כלל אזרחי המדינה. אנו מאמינים כי הדבר יועיל גם לציבורים שאינם משרתים לשיפור רווחתם וזאת מבלי לפגוע באורחות חייהם. ברור לנו כי נקודה זאת היא מהותית.

הפירוד והמחלוקות בעם מערערים את חוסנה החברתי של המדינה ויוצרים אצל אוייבנו תקווה כי יצליחו להכריע ולהשמיד את מדינת ישראל. הפתרון לכל אלה הוא חיזוק הממלכתיות, שותפות אמת של כולנו בבניית המדינה והגנתה תוך שמירה על כיבוד הערכים ותפיסות העולם של כלל הציבורים המרכיבים את החברה הישראלית ומי כמונו מכיר את החשיבות במפגשים עם כלל חלקי העם וחיזוק הלכידות בעת שירותי מילואים

בשל האמור לעיל, ברור לנו כי על המדינה ליצור מערכת תמריצים ומגנון אשר יאפשרו שותפות זו. לאחינו ולמיעוטים אשר אינם משרתים כיום אנו פונים בקריאה "אחינו המשא כבד, לא תוכלו להתעלם".

ציווי העשייה של הישר והטוב הוא אבן יסוד בחיי העולם היהודי על כל גווניו ואחת מתרי"ג מצוות, והתגייסות לשירות צבאי או אזרחי, הינם גם צו השעה וגם המעשה הישר והטוב.

לפיכך ניסחנו 5 עקרונות מנחים להגברת שילוב האוכלוסיות שאינן משרתות:

חמשת העקרונות

1. הגיוס לכוחות הביטחון – המשימה הלאומית הראשונה במעלה

הצורך בהגדלת הכח הצבאי, השמירה על קיום צבא העם, הלכידות החברתית והשוויון מחייבים כי הטובים והמתאימים ביותר ישרתו בשירות צבאי.

כדי לודא זאת יוקם מרכז קליטה ומיון לשירות אליו יתייצבו כלל חייבי הגיוס (השנתון כולו) גוף זה הוא שימין את המתייצבים כאשר הטובים והמתאימים ביותר למילוי משימות הביטחון (על פי היקפי כח האדם הדרוש למילוי המשימה הצבאית כפי שיוגדרו על ידי גופי הביטחון) יופנו לשירות בטחוני. - צה"ל, משטרה, שב"ס וכיוצ"ב.

בהתחשב בכך שמספר חייבי השירות צפוי להיות גדול ממספר המגוייסים הנדרשים לגופי הביטחון יפעל מרכז הקליטה והמיון להפניית המגוייסים לשירות אזרחי בארגוני החירום (מד"א, כב"ה, זק"א וכיוצ"ב) ואת הנותרים למשימות שירות אזרחי בתחומי הבריאות, החינוך, הקהילה, הרווחה וכיוצ"ב משימות לאומיות.

2. השתמטות מגיוס לשירות צבאי/אזרחי היא "עריקות" – יש להחמיר את הסנקציות לאלה שאינם משרתים במקביל למתן תמריצים כלכליים משמעותיים יותר למשרתים..

נקודת המוצא של ההסדר החדש היא כי אין עוד "דחיית גיוס" וחובת הגיוס לשירות צבאי או אזרחי היא חובה כללית על כל אזרחי המדינה. מכאן כי מי שאינו מתגייס הינו עריק משירות ולפיכך יש להטיל עליו סנקציות חמורות.

אנו מאמינים גם כי בכוחם של תמריצים כלכליים חיוביים ושליילים לשנות את דפוסי התנהגותו של הציבור וכי דרך זו (ככל שתשיג את מטרתה) עדיפה על פני אמצעים חריפים יותר כנגד אלו שאינם משרתים.

בפן החיובי ישקפו התמריצים הן את אובדן האפשרות להפתחות אישית ומקצועית במהלך תקופת השירות (הצבאי/אזרחי), את הקושי האישי והכלכלי בשירות מילואים ארוך ואת הכרת הטוב על הסיכון שלוקח על עצמו המתגייס לשירות צבאי.

פעולה משלימה צריכה להיות יצירת תמריץ שלילי משמעותי לאי שירות בלתי מוצדק וזאת באמצעות שלילת **כל** ההטבות הניתנות מצד המדינה למי שאינם משרתים ונקיטת סנקציות נוספות כנגד מי שמסרב לקיים את חובת השירות.

יש להדגיש - קיום התמריצים הכלכליים אינו בא להחליף את **חובת** הגיוס אלא כאמצעי משלים עד לאכיפת חובת הגיוס.

3. השירות הצבאי והלאומי צריך לספק לכלל המשרתים סביבה המכבדת את אמונתם ואורחות חייהם.

הגיוס לשירות הצבאי ולשירות הלאומי צריך להיעשות מתוך כבוד והערכה למשרתים, לתפיסות העולם שלהם ולאמונתם. המבקש לגייס את כלל הציבור לשירות הצבאי צריך להבין כי הדבר יחייב שינויים באופן התנהלות הצבא בעניינים שונים.

התפיסה הממלכתית וחובת גיוס כלל הציבור לשירות צבאי/לאומי אינה בא להפוך את כלל האזרחים והמשרתים לבעלי תפיסת עולם אחת ובנוגע בסוגיה העיקרית שעל הפרק (גיוס חרדים) חשוב להדגיש כי על המערכת הצבאית ומערכת השירות הלאומי לדאוג לכך שהמשרת יוכל להמשיך תוך כדי שירות מלא לשמור על קיום אורח החיים התואם את אמונתו.

למען הסר ספק, התאמת השירות צריכה להיעשות באופן שיאפשר למשרתים החרדים שירות בסביבה שאינה פוגעת באמונתם ומצד שני לאפשר לאוכלוסייה הכללית שירות במסגרת המכבדת את תפיסת עולמם הליברלית יותר על פי מתווה השירות הקיים היום (דתיים לאומיים, מסורתיים וחילונים, שילוב אוכלוסיות לא יהודיות, שילוב מגדרי ראוי וכיוצ"ב).

4. מסלול שירות לאומי בישיבות קו עימות וכיתות הכוננות.

לא ינתן עוד פטור משירות למי שתורתם אומנותם – גם לא במספרים קטנים.

יחד עם זאת, כחלק מימוש ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית יש מקום להפניית מספר מצומצם של מלש"בים המראים הצטיינות יתרה בתחומי העיסוק שלהם טרם הגיוס לשירות לאומי בתחום הצטיינותם או שירות צבאי מותאם (אמנים, ספורטאים, מוזיקאים, מדענים, תלמידי ישיבה).

שירות זה יעשה מקביל לאימון צבאי בסיסי, מילוי משימות בכיתות הכוננות באזורי הספר ו**שירות מילואים מלא** לאחר תום השירות.

5. חובת שירות גם בחברה הערבית

הקושי של בני החברה הערבית בישראל לגיוס לשירות צבאי ברור אולם אין בכך כדי למנוע או לגרוע משוויון הזכויות והחובות המלא אותו על המדינה לספק להם מכח עקרונות היסוד שלה כמדינה יהודית ודמוקרטית ברוח ערכי מגילת העצמאות.

משמעות הדבר היא כי חובת השירות ומערכת התמריצים החיובית והשלילית אשר תחול על המשרתים בשירות הלאומי/אזרחי תחול מטבע הדברים גם על אוכלוסיה זו. אנו מקווים כי השירות המשותף של כלל האוכלוסיה תביא גם לקירוב לבבות ושיתוף אמיתי בבניין המדינה.

חמשת הצעדים הנדרשים למימוש התוכנית

1. הקמת מרכז מיון לאומי להפניית המלשב"ים למסלולי השירות השונים.

יוקם מרכז מיון לאומי אשר יפנה לגופי הביטחון את משרתים במספרים הדרושים להם לשם ביצוע משימותיהם. הטובים והמתאימים ביותר יופנו למשימות הביטחון השונות ורק אלו שלא נדרשו למשימות הבטחוניות (צה"ל, משטרה, שב"ס וכו') יופנו לשירות אזרחי.

יש להקפיד כי מנגנוני כח האדם בבסיס המיון הלאומי יפעלו בבחירת כח האדם המיועד לשירות בשקיפות ובשוויוניות כאשר הם שוקלים את השיקולים הביטחוניים הרלוונטיים בלבד וללא קשר להשתייכותו של אדם למגזר זה או אחר.

רק מלש"בים אשר שירותם לא נדרש על ידי צה"ל יופנו לשירות אזרחי/לאומי. כפועל יוצא יש להעריך להגדלת מספר תקני השירות הלאומי במוסדות השונים למספר גדול בהרבה מזה הקיים היום.

אי התייצבות למרכז המיון הלאומי או לשירות הצבאי/לאומי אליו יופנה המשרת יחייב הן נקיטת סנקציות כלכליות והן בנקיטת סנקציות פליליות כנגד העריק משירות.

2. קביעת סנקציות כנגד עריקים משירות ומתן הטבות נוספות למשרתים בסדיר ובמילואים

א. מערך התמריצים לשירות צבאי ושירות לאומי צריך לכלול הן סנקציות אישיות כנגד העריקים משירות (ומוסדות התומכים בהם) והן תגמול חיובי למשרתים בסדיר ובמילואים.

מתן התמריץ החיובי למשרת נדרש לא רק כדי להגדיל את מספר המבקשים לשרת אלא בעיקר כהבעת תודה והערכה למשרתים.

מנגד, העקרון המוביל בעניין הטלת סנקציות ומניעת ההטבות ממי שאינו משרת הוא כי לא ניתן עוד להסכים למצב בו המדינה מעניקה הטבות שונות למי שאינם נוטלים חלק בבניין המדינה והגנתה ומסרבים **בניגוד לחוק** לשרת בשירות צבאי או בשירות לאומי.

צעד משלים לנקיטת הסנקציות האישיות כנגד עריקים יהיה מניעת מתן ההטבות בעקיפין על ידי העברתן דרך מוסדות ועמותות התומכים בעריקים משירות כדי למנוע סבסוד עקיף של העריקים.

ב. "עריק" לעניין סעיף זה יחשב כל מי שלא התייצב למיון במרכז המיון הלאומי או לא התייצב לשירות צבאי/אזרחי בגוף אליו הופנה לשירות על ידי מרכז המיון הלאומי.

מי שכתוצאה ממצב רפואי נמצא לא מתאים לשירות צבאי ולא מתאים לשירות לאומי לא יחשב כעריק אלא כפטור משירות.

פטור זה מסיבות רפואיות יהיה הפטור היחיד משירות.

ג. "משרת" לעניין ההטבות והתמריצים החיוביים ייחשב מי שהשלים לכל הפחות 24 חודשי שירות צבאי או שירות לאומי/אזרחי. כמו כן יחשב כמשרת מי שהחל בשירות ושירותו הופסק בשל מניעה רפואית.

ד. פטור לעולים מבוגרים והוראת מעבר – חובת השירות והטלת הסנקציה על עריקים לא תחול על עולים חדשים אשר עלו לישראל לאחר שמלאו להם 24 שנים או מי שבמועד תחילת ההסדר כבר עבר את גיל 24.

סנקציות על עריקים משירות צבאי/אזרחי

1. המדינה, תאגידים ממשלתיים וגופים המקבלים תקציבים מן המדינה לא יתנו כל תמיכה, מלגה, סבסוד או הנחה לעריקים משירות.
2. עריק משירות לא יהיה זכאי להתמודד לבחירות למשרה ציבורית כלשהי ואף לא להצביע בבחירות לרשויות המקומיות או בבחירות לכנסת.
3. המדינה, רשויות מקומיות, תאגידים סטוטוריים, גופים המקבלים תקציבים מן המדינה (ובכלל זאת מוסדות חינוך ודת) לא יעסיקו עובד אשר הינו עריק משירות.
4. עריק משירות לא יהיה זכאי להשתתף בכל תוכנית שתוציא המדינה למתן הלוואות בתנאים מועדפים ו/או לסיוע ברכישת דירה.
- מנגד - כל תוכנית שכזו תכלול תעדוף מיוחד למשרתים בשירות צבאי וכן יקבע מנגנון תמרוץ בהתאם לסוג השירות (צבאי קרבי, צבאי אחר, שירות לאומי שכולל גם שירות בכיתת כוננות, משרת מילואים פעיל).
5. לא יניתן הנחה כלשהי בתשלום מס או היטל לעריק (לדוג': הנחות בארנונה, פטור מס שבח, נקודות זיכוי מס הכנסה וכיוצ"ב)
6. לא ינתן ולא יחודש רישיון נהיגה לעריק משירות.
7. לא תתאפשר יציאת עריק משירות מגבולות המדינה.
8. כל גוף פרטי המבקש תקציב, מענק, הלוואה או סבסוד מן המדינה או תאגידים ממשלתיים ידרש להצהיר כי לא יעניק כל תמיכה, מלגה, סבסוד או הנחה לעריקים משירות.
גוף אשר יפר התחייבותו זו ידרש להשיב את מלוא ההטבות אותן קיבל מן המדינה
9. גוף המעניק שכר, הטבות, מלגות, הלוואות, סבסוד או תשלום כלשהו לעריק משירות יאבד את זכאותו לקבלת פטור ממס בגין גיוס תרומות (סעיף 46 לפקודת מס ההכנסה).
10. לא יינתן תקצוב או סבסוד כלשהו למוסד לימודים בגין עריקים. (למען הסר ספק הסעיף תקף הן למוסדות תורניים והן למוסדות לימוד אחרים – מכללות, אוניברסיטאות, מכינות וכיוצ"ב).

סל ההטבות והתמריצים למשרתים יכלול בין היתר

1. על המדינה חובה להעניק הטבות למשרתים בתחומי פעילותה השונים. הטבה הניתנת על ידי המדינה או על ידי גוף פרטי למי שביצע שירות צבאי או לאומי (בסדיר, בשירות לאומי או במילואים) לא תחשב שיקול זר או אפליה פסולה גם אם לכאורה אין קשר בינה ההטבה לבין השירות עצמו.
- לדוג' – העדפה בקליטת עובדים או במכרז לאספקת מוצרים ושירותים בשוק הפרטי והציבורי למשרתי מילואים.
2. ההטבות השונות שינתנו על ידי המדינה כאמור בסעיף 1 יתנו תעודף למשרתי השירות הצבאי על פי המשרתים בשירות לאומי. כמו כן תתן המדינה תגמול, הטבות ותעודף מיוחד לממשיכים לשרת בשירות מילואים פעיל.
3. בקליטת עובדים לשירות המדינה ובמכרזים למשרות בכירות תינתן העדפה למשרתים שסיימו שירות צבאי ולמשרתים בשירות מילואים פעיל.
4. במכרזים ממשלתיים ו/או מכרזי תאגידיים סטטוטוריים ינתן תעודף לעסקים שהבעלות בהם הינה של משרתים בשירות צבאי ותעודף נוסף למשרתי מילואים פעילים.
5. מתן נקודות זיכוי במס למשרתים בשירות מילואים פעיל. מספר נקודות הזיכוי יהיה לפי אופי השירות (לוחמים, תומכ"ל, עורפי) ובהתאם למספר ימי המילואים בשלוש השנים האחרונות.
6. מתן פיצוי כספי למעסיקים של משרת מילואים אשר ביצע מעל 15 ימי מילואים בשנה. יש לייצר מצב בו העסקת משרת מילואים לא תהא נטל על המעסיק אלא להיפך נכס.

3. מסגרות שירות המתואמות לאורח החיים החרדי

הקמת מסגרות ייעודיות לגיוס צבאי עבור אותם בני ציבור חרדי המבקשים שלא לשרת ביחידות כלליות. מסגרות אלה יכולות להיות כיחידה חדשה ונפרדת או כמסגרות חרדיות בתוך יחידות קיימות (כדוגמת שח"ר או פלוגות בבני"ש).

צה"ל יכין ויפרסם תוכנית סדורה לבניין הכח המציגה יעד שיושג בתוך 5 שנים ובו מספר היחידות היעודיות לשירות חרדים יותאם לצפי הגיוס ליחידות אלה (דהיינו חלקם היחסי בשנתון הגיוס).

על הצבא להעלות בצורה דרמטית ובאופן מהיר את יכולות הקליטה של המגויסים מן המגזר החרדי. בימים אלה מציג הצבא יכולת לקליטת כ-4,800 מגויסים בשנה - אנו דורשים כי צה"ל יציג תוכנית לפיה בשנת 2025/6 יגדל מספר המגויסים ל-15,000 ובשנת 2026/7 ל-20,000 איש. ככל שאין לצה"ל צורך במצבת כח אדם כה כגדולה יש לבצע את ההפניה למסלולי שירות אזרחי **באופן שוויוני**.

על היחידות הייחודיות לשירות חרדים לכלול מגוון תפקידים אשר יאפשר הן שירות קרבי והן שירות עורפי. מבלי לגרוע מכך יש להקפיד ולשמור כי לא יפגע שירותם של ציבורים אחרים כתוצאה משילוב חרדים ובמיוחד שלא לגרום לפגיעה בשילוב הנשים בצה"ל.

4. הקמת מערך ישיבות בקו העימות לטובת שירות לאומי ייחודי ל"עילויים"

מתוך ההכרה והבנה של חשיבות לימוד התורה לעם ישראל במהלך הדורות וגם כיום יפתח מספר תקני שירות לאומי/אזרחי שיבוצעו בלימוד בישיבות שיוקמו במיוחד לצורך זה באזורי קו העימות.

700 לומדי תורה מצטיינים - "עילויים" - לא יקבלו עוד דח"ש או פטור משירות צבאי כפי שהנהוג היום אלא יבצעו את שירותם בלימוד התורה במערך בן 7 ישיבות שיוקמו בקו העימות.

מוצע כי מיקום הישיבות אשר בכל אחת מהן ישרתו 100 בחורים יעשה באזורים הבאים: קריית שמונה, רמת הגולן, עכו, בקעת הירדן, שדרות, אופקים, ערבה.

המלש"בים המיועדים לשירות לאומי זה בתחום לימוד התורה יבחרו בסיס הצטיינות והתמדה בלימוד התורה טרם הגיוס. מעמדם של המשרתים בשירות לאומי זה יהיה כמעמדו של כל משרת בשירות לאומי/אזרחי.

הכשרתם של המשרתים בשירות לאומי זה (כתלמיד ישיבה) יכללו גם הכשרות צבאיות לביצוע משימות אבטחה בסיסיות (רובאי 02). כדי לא לפגוע בשירות הלאומי שמבצע תלמיד ישיבה תבוצע ההכשרה הצבאית והאימונים בתקופת "בין הזמנים" בלבד.

השירות הלאומי כתלמיד ישיבה יעשה בלימוד תורה, אבטחה בסיסית על הישוב/אזור בו תמוקם הישיבה כולל חברות בכיתות הכוננות הישוביות באזור.

רוב יומו של המשרת בשירות אזרחי זה יעשה בלימוד תורה בישיבה אליה שובץ כאשר כלל התלמידים בישיבה יתפסו "כוננות" אבטחה למקרה של חדירת כוחות אויב וכן יתפסו מספר מצומצם של עמדות שמירה סביב הישיבה והישוב בו היא מצויה.

בהתחשב במספר התלמידים בישיבה תתוכנן משימת האבטחה כך שאינה דורשת יותר ממספר שעות שבועיות מכל תלמיד דבר אשר יאפשר למשרתים להמשיך ולמלא את משימתם הלאומית בלימוד תורה במקביל למשימות האבטחה.

הסדר דומה יוקם גם למצטיינים בתחומים אחרים (ספורטאים/מוסיקאים וכיוצ"ב).